

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tad-29 ta' Ottubru, 2008

Citazzjoni Numru. 1096/2001/1

**Id-Direttur Ġenerali fl-Uffiċċju tal-Prim Ministru u d-
Direttur Ġenerali tax-Xogħlijiet.**

-vs-

Fithome Limited.

Il-Qorti;

Rat iċ-ċitazzjoni ppreżentata fit-18 ta' Ġunju, 2001 li permezz tagħha l-atturi ppremettew:

Illi b'ittra ta' aċċettazzjoni tat-tender numru LA/SC 330/97 tad-29 ta' Ottubru, 1997, li kopja tagħha hija hawn annessa u mmarkata bħala Dok. "A", id-Direttur tax-Xogħlijiet aċċetta l-offerta tas-soċjeta' konvenuta Fithome Limited, li ħadet l-appalt għall-fornitura u installazzjoni ta' "*timber suspended ceiling*" fl-uffiċini ta' l-Uffiċċju Prim

Kopja Informali ta' Sentenza

Ministru, fil-Berġa ta' Kastilja, il-Belt Valletta, skond *specifications* tat-tender, għall-prezz ta' ħmistax-il elf sitt mija u tliet Liri Maltin u tmenin ċenteżmu (Lm15,603.80);

Illi skond l-imsemmija ittra ta' aċċettazzjoni, dawn ix-xogħlijiet kellhom ikunu lesti fi żmien sitt ġimgħat meta tinħareġ l-ordni sabiex jinbdew ix-xogħlijiet, liema ordni ngħatat permezz ta' ittra datata 3 ta' Novembru, 1997, sabiex ix-xogħlijiet jinbdew fis-6 ta' Novembru, 1997, skond dokument hawn anness u mmarkat b'ħala Dok. "B";

Illi sal-lum is-soċjeta' Fithome Limited tħallset is-somma ta' sbatax-il elf u ħamsin Lira Maltin u sittin ċenteżmu (Lm17,050.60) li tirrappreżenta kemm xogħlijiet li kienu ċċertifikati mill-Architecture Project, li kienu l-periti konsulenti ta' l-Uffiċċju tal-Prim Ministru dwar dan il-proġett kif ukoll ħlas għal '*extra works*' li ġew awtorizzati, rakkomandati u ċċertifikati mill-istess periti konsulenti, Architecture Project;

Illi l-konvenut naqas milli jeseġwixxi l-appalt skond l-*specifications* tat-tender, *stante* li s-soċjeta' konvenuta kellha tarma *subframe* qabel ma tarma s-soffitt, liema *subframe* qatt ma ntrama, bil-konsegwenza li s-soffitt fih diversi difetti, kif ukoll jikkostitwixxi periklu lill-ħaddiema fl-istess uffiċċju tal-Prim Ministru;

Illi skond l-offerta mressqa mis-soċjeta' konvenuta u aċċettata mid-Direttur Ġenerali tax-Xogħlijiet, li kopja tagħha hija hawn annessa u mmarkata b'ħala Dok. "C", kienet inkluża l-istima ta' l-ispejjeż involuti sabiex issir il-manifattura u l-installazzjoni ta' l-imsemmi *subframe*;

Illi apparti s-*subframe* nieqes, irriżulta li fl-istess struttura tas-soffitt jeżistu diversi difetti oħra u għalkemm is-soċjeta' Fithome Limitied ġiet interpellata diversi drabi sabiex tlesti x-xogħlijiet kollha, din l-istess soċjeta' baqgħet inadempjenti; filwaqt li *nonostante* li s-soċjeta' konvenuta ppruvat tirrimedja diversi difetti, xorta s-soffitt baqa' difettuż;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi fit-28 ta' Jannar, 1999, waqgħet ma' l-art, qrib wieħed mill-impjegati ta' l-uffiċju, parti mis-soffitt;

Illi l-periti konsulenti Architecture Project irrilewaw illi sakemm ma jiġix żarmat is-soffitt u armat mill-ġdid, skond kif kien stipulat fl-*specifications* tat-tender, dan is-soffitt ma jista' qatt jittranġawlu d-difetti kollha u wisq inqas jista' jkun ċertifikat li sar skond l-arti u s-sengħa;

Illi għall-interpellazzjonijiet ta' l-atturi s-soċjeta' konvenuta rrispondiet illi ħafna mid-difetti li rriżultaw kienu minħabba l-għażla ħażina li saret mill-konsulenti fl-għażla ta' l-injam użat għas-soffitt;

Illi l-allegazzjonijiet irriżultaw infondati *stante* illi ftit ta' żmien wara, proġett ieħor simili, fl-istess uffiċini ta' l-Uffiċju tal-Prim Ministru, irnexxa mija fil-mija, u ntuża l-istess disinn u l-istess materjal li kienu rrakomandaw il-periti konsulenti Architecture Project fil-każ in eżami;

Illi s-soċjeta' konvenuta aġixxiet jew dolożament jew b'negligenza grossolana meta hija għamlet xogħol li ma kienx skond l-arti u s-sengħa u ma kienx tal-kwalita' rikjesta u pattwita, kif ukoll wettqet l-imsemmija xogħlijiet bi traskuraġni kbira, liema xogħlijiet, minħabba l-aġir tas-soċjeta' konvenuta għadhom ma tlestewx sal-lum;

Illi l-aġir tas-soċjeta' konvenuta kkaġuna danni ngenti konsistenti fl-ammont imħallas s'issa għall-manifattura u installazzjoni ta' l-imsemmi "*timber suspended ceiling*" u għall-ispejjeż li għad iridu jiġu nkorsi sabiex jiżżarma l-imsemmi soffitt difettuż u jintrama mill-ġdid, kif ukoll għal spejjeż involuti *f'shifting* u *relocation* ta' l-impjegati, *computers*, *telephones* u għamara waqt l-esekuzzjoni tax-xogħlijiet.

Għalhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex:

1. Tiddikjara li l-kuntratt ta' appalt għall-fornitura u installazzjoni ta' "*timber suspended ceiling*" bejn l-atturi u

Kopja Informali ta' Sentenza

s-soċjeta' konvenuta jiġi rexiss u annullat u dan għar-ragunijiet fuq imsemmija;

2. Tiddikjara lis-soċjeta' konvenuta responsabbli għad-danni sofferti mill-atturi bħala konsegwenza tal-ksur tal-kuntratt da parti tagħha;

3. Tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta sabiex tirrifondi s-somma ta' sbatax-il elf u ħamsin Lira Maltin u sittin ċenteżmu (Lm17,050.60) li tħallset akkont tal-prezz, imħallas għall-istess xogħol bl-imgħax u tiegħu lura l-imsemmi soffitt;

4. Tillikwida, okkorrendo b'nomina ta' perit, id-danni msemmija fit-tieni talba ta' din iċ-ċitazzjoni;

5. Tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta sabiex tħallas id-danni hekk likwidati.

Bl-ispejjeż inklużi dawk tal-protest ġudizzjarju tal-15 ta' Jannar, 2001, u bl-imgħaxijiet legali kontra s-soċjeta' konvenuta, li d-diretturi tagħha huma ngunti għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta, li permezz tagħha eċċepiet bir-rispett:

Illi t-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż kollha kontra l-atturi għar-ragunijiet segwenti:

Fl-ewwel lok illi mhux minnu illi s-soċjeta' konvenuta ma esegwitx ix-xogħol tagħha skond is-sengħa u l-arti u skond it-tender *specifications* u għall-kuntrarju esegwiewt ix-xogħlijiet kollha skond l-*specifications* lilha mogħtija u taħt is-superviżjoni tal-periti u nies oħra tekniċi ta' l-istess atturi u għaldaqstant ma għandhiex issegwi u tintlaqa' l-ewwel talba attriċi illi jiġi rexiss u annullat il-kuntratt ta' appalt bejn il-kontendenti;

Fit-tieni lok illi s-soċjeta' konvenuta m'hijiex responsabbli għall-ebda danni allegatament sofferti mill-atturi u tiċhad kwalsiasi responsabbilta' għadarba hija esegwiet ix-xogħol skond l-istruzzjonijiet u taħt is-superviżjoni kompleta tan-nies tekniċi ta' l-atturi stess u għalhekk huma nfondati t-tieni, ir-raba' u l-ħames talba attriċi;

Fit-tielet lok illi kieku l-allegazzjonijiet kollha magħmula mill-atturi huma veritieri, x'sens kien jagħmel illi fis-27 ta' Ottubru, 1998, aktar minn seba' xhur wara li spiċċaw ix-xogħlijiet *de quo*, l-atturi għamlu pagament ieħor akkont lis-soċjeta' attriċi fl-ammont ta' ħamest elef, mija u tnejn u tletin Lira Maltin u tmienja u għoxrin ċenteżmu (Lm5,132.28) u x'sens kien jagħmel lill-atturi li wara li tlestew ix-xogħlijiet li minnhom tant qiegħdin issa jilmentaw, jagħmlu pagament totali ta' sbatax-il elf u ħamsin Lira Maltin u sittin ċenteżmu (Lm17,050.60), ħlas f'valur ogħla mill-prezz tat-tender originali;

Fir-raba' lok, illi fuq kollox il-pagamenti dejjem saru wara li l-periti u l-persuni tekniċi ta' l-atturi jkunu approvaw il-ħlas fuq ix-xogħol li huma jkunu raw u spezzjonaw. Flok ma saru lmenti, saru l-approvazzjonijiet għall-ħlas, u għalhekk illi hija issa nfondata fil-fatt u fid-dritt it-tielet talba attriċi għar-rifużjoni tas-somma kollha *gia'* mħallsa mill-atturi lis-soċjeta' konvenuta;

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjeż kollha kontra l-atturi li huma minn issa ngunti għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tas-soċjeta' konvenuta maħlufa minn Alfred Vella, *I.D.* 18758(M), u l-lista tax-xhieda.

Rat il-kontro-talba tas-soċjeta' konvenuta, ipprezentata fil-5 ta' Ottubru, 2001, li permezz tagħha esponiet bir-rispett:

Illi s-soċjeta' konvenuta tixtieq tipprevalixxi ruħha mill-kawża ta' l-atturi sabiex tistitwixxi din il-kontro-talba;

Illi s-soċjeta' konvenuta esegwiet xogħlijiet ta' installazzjoni ta' *timber suspended ceiling* fl-uffiċċju tal-Prim Ministru, fil-Berġa ta' Kastilja, il-Belt Valletta skond *specifications* u t-tender *acceptance* tad-29 ta' Ottubru, 1997 u xogħlijiet oħra *extras* illi ġew b'zonn fil-kors tax-xogħlijiet magħmula, kollha approvati mill-atturi;

Illi l-atturi ħallsu sal-lum, għax-xogħlijiet magħmula mis-soċjeta' konvenuta kif hawn fuq imsemmi, is-somma ta' sbatax-il elf u ħamsin Lira Maltin u sittin ċenteżmu (Lm17,050.60) mill-kont globali ta' għoxrin elf, tmien mija u ħamsa u sebgħin Lira Maltin u tmienja u sittin ċenteżmu (Lm20,875.68) - *statement* anness - sabiex fadal bilanċ x'jithallas mill-atturi lis-soċjeta' konvenuta ta' tlett elef, tmien mija u ħamsa u għoxrin Lira Maltin u tmien ċenteżmi (Lm3,825.08);

Illi l-atturi ġew interpellati sabiex iħallsu dan l-ammont lis-soċjeta' konvenuta pero' baqgħu inadempjenti;

Jgħidu għalhekk l-atturi, għaliex m'għandhiex din l-Onorabbli Qorti:

1. Tiddikjara li s-soċjeta' konvenuta għandha tiegħu mingħand l-atturi fis-somma ta' tlett elef, tmien mija u ħamsa u għoxrin Lira Maltin u tmien ċenteżmi (Lm3,825.08) bilanċ minn somma akbar ta' għoxrin elf, tmien mija u ħamsa u sebgħin Lira Maltin u tmienja u sittin ċenteżmu (Lm20,875.68), prezz ta' xogħol magħmul mis-soċjeta' konvenuta skond it-tender hawn fuq imsemmi tad-29 ta' Ottubru, 1997;

2. Tikkundanna lill-atturi sabiex iħallsu lis-soċjeta' konvenuta s-somma ta' tlett elef, tmien mija u ħamsa u għoxrin Lira Maltin u tmien ċenteżmi (Lm3,825.08) għar-raġunijiet hawn fuq premessi.

Bl-ispejjeż kollha, kontra l-atturi li huma minn issa ngunti għas-subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni tas-soċjeta' konvenuta maħlufa minn Alfred Vella, *I.D.* 18758(M), u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet ta' l-atturi għall-kontro-talba tas-soċjeta' konvenuta, li permezz tagħha esponew bir-rispett:

1. Preliminarjament l-inammissibbiltà tal-kontro-talba tas-soċjeta' konvenuta u dan a tenur ta' l-Artiklu 460 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili;

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-kontro-talba magħmula mis-soċjeta' Fithome Limited hija nfondata fil-fatt u fid-dritt, billi x-xogħlijiet, inklużi l-*extra works*, li ġew esegwiti da parti s-soċjeta' Fithome Limited, ma sarux skond l-*specifications* u skond l-arti u s-sengħa u għalhekk s-soffitt huwa difettuż u l-obbligi kontrattwali tas-soċjeta' Fithome Limited m'humix adempiti, tant li l-esponenti kellhom jintavolaw il-proċeduri odjerni, u mhux talli ma jista' jiġi pretiż ebda nlas addizzjonali kif mitlub fir-rikonvenzjoni iżda talli huwa l-każ illi l-kuntratt jiġi rexiss u s-soċjeta' Fithome Limited tiġi ordnata tħallas id-danni kif mitlub fiċ-ċitazzjoni;

3. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat is-sentenza tagħha mogħtija fis-16 ta' Mejju, 2002 li permezz tagħha laqgħet l-ewwel eċċezzjoni ta' l-attur fir-rigward tal-kontro-talba u għalhekk ċaħdet l-istess kontro-talba bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' konvenuta.

Rat l-atti proċesswali kompriż ir-rapport tal-perit tekniku.

Rat il-verbal tas-seduta ta' l-4 ta' Ġunju, 2008 li permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat;

Illi mill-*punto di vista* legali dak li ta lok għal din il-kawża jista' jiġi ri-epilogat fi ftit kliem. L-attur kien inkariga lis-soċjeta' konvenuta biex tfori u tinstalla l-hekk imsejjaħ *timber suspended ceiling* fl-uffiċċju tal-Prim Ministru fil-

Berġa ta' Kastilja skond l-ispeċifikazzjoni tat-tender relattiva għall-prezz ta' ħmistax-il elf, sitt mija u tliet Liri Maltin u tmenin ċenteżmu (Lm15,603.80), ekwivalenti għal sitta u tletin elf, tliet mija u sebgħa u erbgħin Euro u tmien ċenteżmi (€36,347.08). L-attur qed jallega li x-xogħol ma sarx skond l-arti u s-sengħa u għalhekk qed jitlob illi l-kuntratt jiġi annullat u s-soċjeta' konvenuta ordnata tħallas il-prezz li tħallsu kif ukoll id-danni.

Is-soċjeta' konvenuta fin-nota ta' l-eċċezzjonijiet qed teċċepixxi illi mhux minnu li x-xogħol ma sarx skond l-arti u s-sengħa u qalet ukoll li ma kienx jagħmel sens li seba' xhur wara t-tmiem ta' l-appalt ġew awtorizzati f'lasijiet oħra - fil-fatt l-attur tħallas iktar mill-prezz tat-tender. Is-soċjeta' konvenuta pproponiet ukoll kontro-talba fejn talbet illi titħallas bilanċ illi skond hi kien għadu dovut. L-attur eċċepixxa fl-eċċezzjonijiet tiegħu illi l-azzjoni ma kinitx ammissibbli u li billi x-xogħol ma sarx skond l-arti u s-sengħa ma kien dovut xejn. Kif ingħad, il-Qorti *gia'* laqgħet din l-ewwel eċċezzjoni permezz tas-sentenza tas-16 ta' Mejju, 2002 u għalhekk din il-kwistjoni għal din il-Qorti hija magħluqa.

Il-perit tekniku rrelata fis-sens li: *“Diffiċli wieħed jestabbilixxi b'ċertezza assoluta jekk l-ilmenti ta' l-atturi humiex ġejjin mill-mod kif ġie esegwit is-subframe jew inkella mill-fatt illi s-central strip hija dgħajfa jew inkella minħabba ż-żewġ fatturi f'daqqa. Jirriżulta li s-subframe ma ġiex magħmul skond id-disinn oriġinali u jirriżulta wkoll li s-central strip maħduma skond id-disinn oriġinali hija dgħajfa u li tista' tikkawża l-problemi li l-atturi jilmentaw minnhom. Hi x'inhil-kawża tad-difett huwa evidenti li s-soffitt huwa difettuż u jeħtieġ li jsiru riparazzjonijiet.”*

L-espert allura ssuġġerixxa li jsiru xogħlijiet rimedjali:

“1. Billi jissaħħaħ is-subframes li għandu jsir a spejjeż tas-soċjeta' konvenuta;

2. Billi tinbidel is-central strip u jsir skond it-tieni fażi tal-proġett u peress li s-soċjeta' konvenuta esegwiet dan skond il-pjanta u l-istruzzjonijiet tal-konsulenti ta' l-atturi

dawn ix-xogħlijiet għandhom isiru a spejjeż ta' l-istess atturi taħt is-superviżjoni ta' perit appuntat mill-istess Qorti."

L-espert tekniku ġie eskuss u rrisponda għad-domandi ta' l-atturi a fol. 127. Eventwalment fuq talba ta' l-attur il-Qorti estendiet l-inkarigu ta' l-espert biex jillikwida l-ammont li jrid jintefaq biex jiġu rranġati d-difetti msemmija fir-rapport. Dan sar a fol. 158 fej ġie ppreżentat rapport ulterjuri li ndika l-ammont in kwistjoni għas-somma ta' tlett elef Lira Maltin (Lm3,000). F'dan l-istadju l-Qorti awtorizzat lill-attur jippreżenta rapport *ex parte* li ndika li l-ispejjeż huma ferm iktar u eżattament tmintax-il elf, tmien mija u sitta u għoxrin Lira Maltin (Lm18,826). Dan ir-rapport sar mil-Perit Mario Bonello fuq inkarigu ta' l-attur.

Meta l-espert tekniku ġie eżaminat fis-seduta tat-12 ta' Marzu, 2008 huwa qal li ma kienx ħa in konsiderazzjoni l-ġarr ta' għamara u żarmar tal-kmamar inkluż tal-*fittings* meta għamel l-istima tiegħu; fi kliemu stess fuq domanda tad-difensur ta' l-attur is-somma ta' tlett elef Lira Maltin (Lm3,000) tinkludi x-xogħol ta' żarmar apparti ta' l-injam innifsu. Ammetta li mexa fuq il-prezzijiet tat-tender li naturalment żdiedu mill-1998 sal-lum (dejjem fi kliemu). Skond l-espert tekniku ħafna mix-xogħol jista' jsir fuq il-post pero' l-ammont illi llikwida kien jaħseb li x-xogħol isir mill-istess soċjeta' konvenuta.

Il-kunċetti legali in konnessjoni ma' kawzi simili ġew spjegati fil-fond diversi drabi u l-Qorti per eżempju ser tagħmel referenza għal kawza reċenti deċiża mill-Qorti ta' l-Appell (*sede inferjuri*) fis-6 ta' Ottubru, 2004 fl-ismijiet Pierre Darmanin vs Moira Agius. Il-Qorti qalet hekk dakinhar:

"Bħala l-ewwel prinċipju huwa dottrinalment u ġurisprudenzjalment riċevut illi l-appaltatur għandu l-obbligu li jeseġwixxi x-xogħol lilu kommess fis-sens li huwa għandu l-obbligu wkoll li jara li dan ix-xogħol isir utiliment u mhux b'mod li 'l quddiem juri difetti. L'imprenditore a l-obbligo di eseguire bene l'opera commessogli second i dettami dell'arte sua e deve

prestare almeno una capacita' ordinaria. (Kollezzjoni Vol. XXVII p1 p373) Dan fis-sens li għandu jiggarrantixxi x-xogħol tiegħu. (Vol. XL p1 paġna 485).

L-appaltatur li jese gwixxi ħażin ix-xogħol li jifforma l-oġġett ta' l-appalt huwa responsabbli għad-dannu kollu li jigi minn dik l-esekuzzjoni ħażina. (Vol. XXXVII piii paġna 883). *Għax kif jinsab ritenut ukoll f'każi bħal dawn hu għandu mill-ewwel ma jagħmilx ix-xogħol jew ikollu jirrispondi għad-difetti iktar 'il quddiem.* (Mario Blackman vs Carmelol Farrugia nomine – Appell Kummerċjali - 27 ta' Marzu, 1972)

Dan hu hekk avolja jkun hemm l-approvazzjoni tax-xogħol (Vol. XLI pl paġna 667) *jew l-appaltatur ikun mexa skond l-ispeċifikazzjonijiet jew struzzjonijiet mogħtija mill-kommittent. E' dovere dell'appaltatore di resistere ad ordini e egli vedesse pregiudizievoli alla solidita' e contrarii alle buone regole dell'arte.* (Vol. XXV p1 paġna 727). *Kif aħjar imfisser u spjegat l-appaltatur hu obligat u hu dejjem responsabbli li jagħti lill-appaltant opra sodisfaċenti u ma jistax jallega li x-xogħol sar mhux sewwa għax hu għamlu kif ried il-kommittent billi l-appaltatur hu obligat jirreżisti għal kwalunkwe intromissjoni tal-kommittent.*

Huwa paċifiku wkoll li l-ħlas tal-prezz ta' l-appalt jew ħlas akkont ma jfissrux neċessarjament approvazzjoni tax-xogħol jekk dan fil-fatt jirriżulta difettuż. (Vol. XLI – II-paġna 892).

Meta allura jirriżultaw dawn id-difetti kif ċertament hu l-każ in speċje l-appaltatur jitqies in kolpa minħabba inadempiment. Il-kopla kontrattwali hija dik li tikkonsisti fin-nuqqas ta' l-esekuzzjoni jew f'esekuzzjoni ħażin ta' l-obbligazzjoni riżultanti mill-kuntratt. (Vol. XXIVIII -p1-paġna 292).

Effettivament it-tutela akkordata mil-liġi lill-kommittenti tinkwadra ruħha fl-ambitu' ta' dik ir-responsabbilita' kontrattwali normattiva minħabba non adempjiment. Li jfisser li l-kommittenti jista' jopta li jaġixxi għudizzjarjament jew bl-esekuzzjoni speċifika ta' l-appalt jew bl-azzjoni li

twassal għar-riżoluzzjoni tal-kuntratt – Artiklu 1069 (1) tal-Kodiċi Ċivili. F'kull każ il-kommittent ikollu d-dritt li jirreklama d-danni – Artiklu 1069 (2).

Preċiżati s-suesposti konsiderazzjonijiet ta' dritt li ċertament japplikaw għal dak in disamina għal dak li jikkonċerna l-aspett tad-danni jgħidu l-infraskritti riflessjonijiet:

1. *Jinsab deċiż li jekk l-appaltant jallega li l-appaltatur minnu mqabbaq jesegwixxi x-xogħol ħażin il-fatt li x-xogħol ikun fih xi difetti ma huwiex biżżejjed biex il-Qorti tiddikjara lill-appaltatur responsabbli għad-danni għax jekk id-difetti huma tali li fil-fehma tal-Qorti u a sodisfazzjoni tagħha ma jagħtux lok għal dan id-dekalatorja tar-responsabbilta' tad-danni ma hijiex ammissibli – u dan iktar u iktar jekk jittrapella illi d-difetti rikontratti huma tant insinjifikanti u riparabbli malajr (Vol. XLII pll paġna 699).*

2. *Jissokta jiġi ritenut illi jekk id-difetti ma jkunux essenzjali jew sostanzjali l-appaltant ma għandux dritt jitlob ir-riżoluzzjoni tal-kuntratt izda biss li daww id-difetti jiġu riparati jew l-appaltatur jaċċetta riduzzjoni tal-prezz. (John Bonnici nomine vs Anthony Sammut – Appell Kummerċjali – 22 ta' Ġunju, 1994)*

3. *A contrario senso meta d-difetti hekk kif jirriżulta f'dan il-każ huma ta' natura sostanzjali l-appaltatur mhux biss għandu jitqies inadempjenti imma wkoll li ma jkollux id-dritt li jippretendi li jirrimedja għad-difetti fl-esekuzzjoni tax-xogħol. (Victor Tabone vs Felix Mifsud – Prim'Awla – 5 ta' Ottubru, 1994)."*

Biex il-Qorti tapplika l-prinċipji enunzjati f'din is-sentenza għandha diffikulta' prinċipali u din hija l-fatt li l-perit tekniku ma kien xejn deċiż fir-rapport tiegħu. Oltre dan l-ammont indikat minnu bħala spejjeż biex jiġu rranġati d-difetti wieħed jista' jgħid li la huwa sostanzjali jew essenzjali izda lanqas ma wieħed jista' jsejjaħlu żgħir u allura mhux tali li jrendi l-kuntratt annullabbli. Apparti l-fatt li ċertament l-ammont għandu jkun iktar minn tlett elef Lira Maltin (Lm3,000) meta wieħed jieħu in konsiderazzjoni li għadda

ż-żmien minn meta ġew kalkolati l-prezzijiet wieħed irid iżid l-ispejjeż tax-xogħol li normalment ikun ekwivali għall-ispejjeż involuti. Għalhekk fil-fehma tal-Qorti jekk wieħed għandu jillikwida d-danni, illum dawn għandhom ikunu ċirka wieħed u għoxrin elf Euro (€21,000), ċirka disat elef Lira Maltin (Lm9,000). Dan l-ammont jammonta għal iktar minn terz ta' l-ammont inizjalment mitlub. Fl-istess ħin pero' t-trapass taż-żmien ma huwiex xi ħaġa kollha kemm hi tort tas-soċjeta' konvenuta li pero' kellha t-tort li orġinat il-problema u *cioe'* li x-xogħol ma għamlitux sew mill-ewwel. Il-Qorti jidhrilha wkoll li ċerti ufficċjali governattivi involuti, kompriżi professjonisti, kienu laxki ħafna fil-mod kif approvaw ix-xogħol u awtorizzaw il-ħlasijiet u għal din il-laxkezza kellu jagħmel tajjeb l-erarju pubbliku. Dan pero' ma jaffettwax il-kwistjoni legali għaliex kif ġie ritenut fis-sentenzi fuq imsemmija, l-approvazzjoni u l-ħlas ma jtellfu ebda dritt lil min jagħti l-appalt.

Il-Qorti għandha wkoll quddiemha rapport *ex parte* li ġie pprezentat mill-atturi wara li ġie redatt ir-rapport ta' l-espert inkarigat minnha, izda fil-fehma tal-Qorti tant huwa *ex parte* anke għal min mhux tekniku li kif jgħidu t-Taljani: "*lascia il tempo che trova,*" u għalhekk il-Qorti m'hijiex ser tagħtih widen. Biżżejjed wieħed jgħid li d-danni ndikati mill-perit inkarigat mill-atturi jeċċedi s-somma mħallsa minnu.

Kollox ma' kollox, tenut kont li *a tempo vergine* x'aktarx li d-danni ma kinux ser jeċċedu l-erbat elef u ħames mitt Lira Maltin (Lm4,500) u għalhekk ċirka kwart ta' l-appalt u ladarba skond l-espert tekniku d-difetti *sia pure* konsistenti jistgħu jiġu rranġati l-Qorti m'hijiex ser tannulla l-kuntratt iżda ser takkorda danni (li jeċċedu sew l-ammont indikat mill-espert tekniku minħabba dak *gia'* ingħad) u li hija ser tillikwida *arbitrio boni viri* fis-somma ta' wieħed u għoxrin elf Euro (€21,000).

Għal dawn il-motivi l-Qorti filwaqt li tiċhad l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta ħlief kif ser jingħad, tiċhad l-ewwel u t-tielet talba attriċi iżda tilqa' t-talbiet l-oħra kollha, u għall-fini tar-raba' talba tillikwida d-danni fl-ammont ta' wieħed u għoxrin elf

Kopja Informali ta' Sentenza

Euro (€21,000) u għalhekk tikkundanna s-soċjeta' konvenuta tħallas din is-somma lill-atturi.

L-ispejjeż jithallsu mis-soċjeta' konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----